

I

(Legislatívne akty)

SMERNICE

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2013/48/EÚ

z 22. októbra 2013

o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 82 ods. 2 písm. b),

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru ⁽¹⁾,

po porade s Výborom regiónov,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom ⁽²⁾,

keďže:

- (1) V článku 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), článku 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „EDĽP“) a článku 14 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „MPOPP“) je zakotvené právo na spravodlivé súdne konanie. V článku 48 ods. 2 charty sa zaručuje rešpektovanie práv na obhajobu.
- (2) Únia si stanovila za cieľ zachovať a rozvíjať priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. Podľa záverov predsedníctva zo zasadnutia Európskej rady v Tampere 15. a 16. októbra 1999, a najmä bodu 33 týchto záverov, by sa mala zásada vzájomného uznávania rozsudkov a iných rozhodnutí justičných orgánov stať základom justičnej spolupráce v občianskoprávných a trestných

veciach v rámci Únie, pretože posilnené vzájomné uznávanie a potrebná aproximácia právnych predpisov by uľahčili spoluprácu medzi príslušnými orgánmi a súdnu ochranu práv jednotlivcov.

- (3) Podľa článku 82 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) „... justičná spolupráca v trestných veciach v Únii je založená na zásade vzájomného uznávania rozsudkov a iných justičných rozhodnutí...“.
- (4) Uplatňovanie zásady vzájomného uznávania rozhodnutí v trestných veciach vychádza z predpokladu, že členské štáty majú vzájomnú dôveru v trestnoprávne justičné systémy ostatných členských štátov. Rozsah vzájomného uznávania vo veľkej miere závisí od viacerých parametrov, medzi ktoré patria mechanizmy ochrany práv podozrivých alebo obvinených osôb a spoločné minimálne štandardy potrebné na jednoduchšie uplatňovanie zásady vzájomného uznávania.
- (5) Hoci členské štáty sú zmluvnou stranou EDĽP a MPOPP, zo skúseností vyplýva, že táto skutočnosť sama osebe nezabezpečuje vždy dostatočný stupeň dôvery v trestnoprávne justičné systémy iných členských štátov.
- (6) Vzájomné uznávanie rozhodnutí v trestných veciach môže účinne fungovať iba v atmosfére dôvery, v ktorej nielen justičné orgány, ale aj všetci účastníci trestného konania považujú rozhodnutia justičných orgánov iných členských štátov za rovnocenné s vlastnými, čo zahŕňa nielen dôveru v primeranosť pravidiel iných členských štátov, ale aj dôveru v správne uplatňovanie týchto pravidiel. Posilňovanie vzájomnej dôvery si vyžaduje podrobné pravidlá na ochranu procesných práv a záruk vyplývajúcich z charty, EDĽP a MPOPP. Takisto si vyžaduje, aby sa prostredníctvom tejto smernice a ďalších opatrení v rámci Únie ďalej vyvíjali minimálne štandardy upravené v charte a v EDĽP.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 43, 15.2.2012, s. 51.

⁽²⁾ Pozícia Európskeho parlamentu z 10. septembra 2013 (zatiaľ neuverejnená v úradnom vestníku) a rozhodnutie Rady zo 7. októbra 2013.

- (7) V článku 82 ods. 2 ZFEÚ sa upravuje ustanovenie minimálnych pravidiel uplatniteľných v členských štátoch s cieľom uľahčiť vzájomné uznávanie rozsudkov a iných justičných rozhodnutí, ako aj policajnú a justičnú spoluprácu v trestných veciach, ktoré majú cezhraničný rozmer. V uvedenom článku sa odkazuje na „práva jednotlivcov v trestnom konaní“ ako na jednu z oblastí, kde sa môžu ustanoviť minimálne pravidlá.
- (8) Spoločné minimálne pravidlá by mali viesť k zvýšenej dôvere v trestnoprávne justičné systémy všetkých členských štátov, čo by malo viesť k účinnejšej justičnej spolupráci v atmosfére vzájomnej dôvery a podpory kultúry základných práv v Únii. Tieto spoločné minimálne pravidlá by mali tiež odstrániť prekážky voľného pohybu občanov na celom území členských štátov. Uvedené spoločné minimálne pravidlá by sa mali ustanoviť vo vzťahu k právu prístupu k obhajcovi v trestnom konaní, právu na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a právu na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody.
- (9) Rada prijala 30. novembra 2009 uznesenie o pláne na posilnenie procesných práv podozrivých alebo obvinených osôb v trestnom konaní (ďalej len „plán procesných práv“) ⁽¹⁾. V pláne procesných práv sa uplatňuje postupný prístup a vyzýva sa v ňom na prijatie opatrení týkajúcich sa práva na preklad a tlmočenie (opatrenie A), práva na poučenie o právach a informácie o obvineniach (opatrenie B), práva na právne poradenstvo a právnu pomoc (opatrenie C), práva na komunikáciu s príbuznými, zamestnávateľmi a konzulárnymi úradmi (opatrenie D) a na opatrenia týkajúce sa osobitných záruk pre podozrivé alebo obvinené osoby, ktoré sú zraniteľné (opatrenie E). V pláne procesných práv sa zdôrazňuje, že poradie predmetných práv má len orientačný charakter, teda že ho možno zmeniť v závislosti od priorit. Plán procesných práv je navrhnutý tak, aby fungoval ako celok; jeho prínosy bude možné v plnej miere pocítiť až po zavedení všetkých jeho súčastí.
- (10) Európska rada privítala 11. decembra 2009 tento plán procesných práv a zaradila ho do Štokholmského programu – otvorenej a bezpečnej Európy, ktorá slúži občanom a chráni ich ⁽²⁾ (bod 2.4.). Európska rada zdôraznila, že plán nie je vyčerpávajúci, pričom vyzvala Komisiu, aby preskúmala ďalšie prvky týkajúce sa minimálnych procesných práv podozrivých a obvinených osôb a posúdila, či je v záujme lepšej spolupráce v tejto oblasti potrebné zaoberať sa ďalšími otázkami, ako je napríklad prezumpcia nevinoty.
- (11) Dosiaľ boli prijaté dve opatrenia podľa plánu, a to smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/64/EÚ z 20. októbra 2010 o práve na tlmočenie a preklad v trestnom konaní ⁽³⁾ a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ o práve na informácie v trestnom konaní ⁽⁴⁾.
- (12) Touto smernicou sa ustanovujú minimálne pravidlá týkajúce sa práva na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a konaní o vykonávaní európskeho zatykača podľa rámcového rozhodnutia Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi ⁽⁵⁾ (ďalej len „konanie o európskom zatykači“) a práva na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody v trestnom konaní a práva na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody. Posilňuje tak uplatňovanie charty, a najmä jej článkov 4, 6, 7, 47 a 48, vychádzajúc z článkov 3, 5, 6 a 8 EDLP, tak ako ich vykladá Európsky súd pre ľudské práva, ktorý vo svojej judikatúre priebežne stanovuje štandardy práva na prístup k obhajcovi. V tejto judikatúre sa okrem iného ustanovuje, že spravodlivosť konania si vyžaduje, aby podozrivá alebo obvinená osoba mala možnosť prístupu k celej škále služieb súvisiacich s právnu pomocou. V tejto súvislosti by obhajcovia podozrivých alebo obvinených osôb mali mať možnosť zabezpečiť bez obmedzenia základné aspekty obhajoby.
- (13) Bez toho, aby boli dotknuté záväzky členských štátov podľa EDLP týkajúce sa zabezpečenia práva na spravodlivé súdne konanie, by sa konania o menej závažných trestných činoch v zariadeniach súvisiacich s pozbavením osobnej slobody alebo o trestných činoch spáchaných v rámci armády, o ktorých rozhoduje veliteľ, nemali na účely tejto smernice považovať za trestné konania.
- (14) Pri vykonávaní tejto smernice by sa mali zohľadniť ustanovenia smernice 2012/13/EÚ, podľa ktorých sa vyžaduje, aby sa podozrivým alebo obvineným osobám bezodkladne poskytli informácie o práve na prístup k obhajcovi a v prípade zadržania alebo vzatia do väzby sa im poskytne písomné poučenie o právach, ktoré obsahuje informácie o práve na prístup k obhajcovi.
- (15) Pojem „obhajca“ v tejto smernici znamená akúkoľvek osobu, ktorá je v súlade s vnútroštátnym právom, napríklad na základe akreditácie oprávneným orgánom, spôsobilá a oprávnená poskytovať právne poradenstvo a právnu pomoc podozrivým alebo obvineným osobám.
- (16) V niektorých členských štátoch má právomoc uložiť sankcie, ktoré nezahŕňajú pozbavenie osobnej slobody, za relatívne menej závažné trestné činy iný orgán ako súd s právomocou v trestných veciach. Môže to byť napríklad v prípade sankcií za trestné činy na úseku bezpečnosti cestnej premávky páchané vo veľkom rozsahu, ktoré môžu byť uložené po cestnej kontrole. V takýchto situáciách by bolo neprimerané požadovať, aby príslušné orgány zaručili všetky práva podľa tejto

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 295, 4.12.2009, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 115, 4.5.2010, s. 1.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ L 280, 26.10.2010, s. 1.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ L 142, 1.6.2012, s. 1.

⁽⁵⁾ Ú. v. ES L 190, 18.7.2002, s. 1.

smernice. Ak právo členského štátu ustanovuje uloženie sankcie v súvislosti s menej závažnými trestnými činmi takýmto orgánom a existuje buď možnosť odvolať sa vo veci alebo podať v nej iný opravný prostriedok na súd s právomocou v trestných veciach, potom by sa táto smernica mala vzťahovať iba na konania o tomto odvolaní alebo opravnom prostriedku pred týmto súdom.

- (17) V niektorých členských štátoch sa za trestné činy považujú niektoré menej závažné trestné činy, najmä menej závažné trestné činy na úseku bezpečnosti cestnej premávky, menej závažné trestné činy týkajúce sa všeobecne záväzných nariadení obcí a menej závažné trestné činy voči verejnému poriadku. V takýchto situáciách by bolo neprimerané požadovať, aby príslušné orgány zaručili všetky práva podľa tejto smernice. Ak sa v súvislosti s menej závažnými trestnými činmi v práve členského štátu ustanovuje, že ako sankciu nemožno uložiť trest odňatia slobody, táto smernica by sa mala uplatniť len vtedy, keď vo veci koná súd s právomocou v trestných veciach.
- (18) Rozsahom pôsobnosti tejto smernice v súvislosti s určitými menej závažnými trestnými činmi by nemali byť dotknuté záväzky členských štátov podľa EDLP týkajúce sa zabezpečenia práva na spravodlivé súdne konanie vrátane poskytnutia právnej pomoci obhajcom.
- (19) Členské štáty by mali zabezpečiť, aby podozrivé alebo obvinené osoby mali právo na prístup k obhajcovi bez zbytočného odkladu v súlade s touto smernicou. Podozrivým alebo obvineným osobám by sa mal v každom prípade umožniť prístup k obhajcovi počas trestného konania prebiehajúceho pred súdom, pokiaľ sa tohto práva nevzdali.
- (20) Na účely tejto smernice pojem výsluch nezahŕňa predbežný výsluch políciou alebo iným orgánom presadzovania práva, ktorého účelom je zistenie totožnosti dotknutej osoby, overenie držby zbraní alebo podobné otázky bezpečnosti, alebo určenie, či sa má začať vyšetrovanie, napríklad počas cestnej kontroly, prípadne počas bežných náhodných kontrol, keď podozrivá alebo obvinená osoba ešte nebola identifikovaná.
- (21) Ak sa podozrivou alebo obvinenou osobou stane osoba, ktorá nie je podozrivou ani obvinenou osobou, napríklad svedok, táto osoba by mala byť chránená pred výpoveďou vo vlastný neprospech a mať právo nevypovedať, ako potvrdzuje judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva. Táto smernica preto výslovne odkazuje na situáciu, v ktorej sa táto osoba stane podozrivou alebo obvinenou, počas výsluchu políciou alebo inými orgánmi presadzovania práva v rámci trestného konania. Ak sa v priebehu
- takéhoto výsluchu osoba, ktorá nie je podozrivou ani obvinenou osobou, stane podozrivou alebo obvinenou osobou, výsluch by sa mal okamžite prerušiť. Vo výsluchu sa však môže pokračovať, ak bola dotknutá osoba informovaná o tom, že je podozrivou alebo obvinenou osobou a má možnosť v plnej miere vykonávať práva ustanovené v tejto smernici.
- (22) Podozrivé alebo obvinené osoby by mali mať právo stretávať sa bez prítomnosti tretej osoby s obhajcom, ktorý ich zastupuje. Členské štáty môžu prijať praktické opatrenia v súvislosti s trvaním a frekvenciou takýchto stretnutí, pričom zohľadnia okolnosti konania v konkrétnej veci, najmä jej zložitost' a príslušné procesné postupy. Členské štáty môžu tiež prijať praktické opatrenia na zaručenie bezpečnosti, a to najmä obhajcu a podozrivú alebo obvinenú osobu, na mieste, kde sa uskutočňuje takéto stretnutie. Žiadnymi z týchto praktických opatrení by nemal byť dotknutý účinný výkon alebo podstata práva podozrivých alebo obvinených osôb na stretnutie s ich obhajcom.
- (23) Podozrivé alebo obvinené osoby by mali mať právo komunikovať s obhajcom, ktorý ich zastupuje. Takáto komunikácia môže prebiehať kedykoľvek, a to aj pred výkonom práva na stretnutie s obhajcom. Členské štáty môžu prijať praktické opatrenia v súvislosti s trvaním, frekvenciou a spôsobmi takejto komunikácie vrátane využitia videokonferencie alebo iných komunikačných technológií, ktoré umožňujú uskutočnenie takejto komunikácie. Takéto praktické opatrenia by nemali mať negatívny vplyv na účinný výkon alebo podstatu práva podozrivých alebo obvinených osôb komunikovať so svojim obhajcom.
- (24) V súvislosti s určitými menej závažnými trestnými činmi by táto smernica nemala členským štátom brániť v zabezpečení práva prístupu podozrivých alebo obvinených osôb k obhajcovi cez telefón. Takéto obmedzenia práva by sa však mali obmedziť na prípady, keď podozrivú alebo obvinenú osobu nebude vypočúvať polícia ani iný orgán presadzovania práva.
- (25) Členské štáty by mali zabezpečiť, aby podozrivé alebo obvinené osoby mali právo na prítomnosť svojho obhajcu a právo na účinnú účasť na výsluchu políciou alebo iným orgánom presadzovania práva alebo justičným orgánom vrátane súdnych pojednávaní. Takáto účasť by mala byť v súlade so všetkými postupmi vnútroštátneho práva, ktoré môže upravovať účasť obhajcu na výsluchu podozrivú alebo obvinenú osobu políciou alebo iným orgánom presadzovania práva alebo justičným orgánom vrátane súdneho pojednávania, pokiaľ takéto postupy nemajú negatívny vplyv na účinný výkon a podstatu dotknutých práv. Počas výsluchu podozrivú alebo obvinenú osobu políciou alebo iným

orgánom presadzovania práva, alebo justičným orgánom alebo počas súdneho pojednávania môže obhajca okrem iného v súlade s takýmito postupmi klásť otázky, požadovať vysvetlenie a vydávať vyhlásenia, ktoré by sa mali zaznamenať v súlade s vnútroštátnym právom.

- (26) Podozrivé alebo obvinené osoby majú právo na to, aby ich obhajca bol prítomný pri vyšetrovacích úkonoch alebo obstarávaní dôkazov, ak sú ustanovené v príslušnom vnútroštátnom práve a ak sa vyžaduje alebo je povolená prítomnosť podozrivej alebo obvinenej osoby pri týchto úkonoch. Takéto úkony by mali zahŕňať aspoň identifikáciu, počas ktorej sa podozrivá alebo obvinená osoba nachádza medzi inými osobami na účely identifikácie obeťou alebo svedkom, konfrontáciu, počas ktorej je podozrivá alebo obvinená osoba prítomná spolu s jedným alebo viacerými svedkami alebo obeťami, ak medzi nimi dôjde k rozporu o dôležitých skutočnostiach alebo otázkach, a rekonštrukciu miesta trestného činu v prítomnosti podozrivej alebo obvinenej osoby na účely lepšieho pochopenia spôsobu a okolností, za akých došlo k spáchaniu trestného činu, a aby bolo možné klásť podozrivej alebo obvinenej osobe konkrétne otázky. Členské štáty môžu prijať praktické opatrenia v súvislosti s prítomnosťou obhajcu počas vyšetrovacích úkonov alebo obstarávania dôkazov. Takéto praktické opatrenia by nemali mať negatívny vplyv na účinný výkon a podstatu dotknutých práv. Prítomnosť obhajcu počas vyšetrovacích úkonov alebo obstarávania dôkazov by sa mala zaznamenať postupom vyhotovovania záznamov v súlade s právom príslušného členského štátu.
- (27) Členské štáty by mali prijať kroky na sprístupnenie všeobecných informácií, a to napríklad na webovej stránke alebo prostredníctvom letáka dostupného na policajných stanicách, aby podozrivým alebo obvineným osobám zjednodušili získanie obhajcu. Členské štáty by však nemuseli podniknúť aktívne kroky na zabezpečenie toho, aby podozrivým alebo obvineným osobám, ktoré neboli pozbavené osobnej slobody, pomáhal obhajca, ak si sami pomoc obhajcu nezabezpečili. Dotknutá podozrivá alebo obvinená osoba by mala mať možnosť slobodne kontaktovať obhajcu, radiť sa s ním a mať možnosť, aby jej obhajca pomáhal.
- (28) Keď sú podozrivé alebo obvinené osoby pozbavené osobnej slobody, členské štáty by mali prijať potrebné opatrenia, aby sa zabezpečilo, že takéto osoby majú možnosť účinne vykonávať právo na prístup k obhajcovi, a to vrátane zabezpečenia pomoci obhajcu, ak žiadneho nemá, pokiaľ sa tohto práva nevzdali. Takýmito opatreniami by okrem iného mohlo byť zabezpečenie pomoci obhajcu na základe zoznamu dostupných obhajcov, z ktorého by si podozrivá alebo obvinená osoba mohla zvoliť obhajcu. Takéto opatrenia by mohli prípadne zahŕňať opatrenia o právnej pomoci.
- (29) Podmienky, za akých sú podozrivé alebo obvinené osoby pozbavené osobnej slobody, by mali v plnej miere spĺňať normy stanovené v EDIP, charte a judikatúre Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) a Európskeho súdu pre ľudské práva. Pri poskytovaní pomoci podľa tejto smernice podozrivej alebo obvinenej osobe pozbavennej slobody by mal mať dotknutý obhajca možnosť pýtať sa príslušných orgánov na podmienky, za akých je táto osoba pozbavená osobnej slobody.
- (30) V prípadoch veľkej zemepisnej vzdialenosti podozrivej alebo obvinenej osoby, napríklad v zámorských územiach alebo keď členský štát uskutočňuje vojenské operácie mimo svojho územia alebo sa na nich zúčastňuje, majú členské štáty možnosť uplatniť dočasnú výnimku z práva podozrivej alebo obvinenej osoby mať po pozbavení osobnej slobody bez zbytočného odkladu prístup k obhajcovi. Počas takejto dočasnej výnimky by príslušné orgány nemali vypočúvať dotknutú osobu ani uskutočňovať akékoľvek vyšetrovacie úkony alebo obstarávať dôkazy, ktoré sa ustanovujú v tejto smernici. Ak z dôvodu veľkej zemepisnej vzdialenosti podozrivej alebo obvinenej osoby nie je možný bezprostredný prístup k obhajcovi, členské štáty by mali zariadiť komunikáciu prostredníctvom telefónu alebo videokonferencie, pokiaľ to nie je nemožné.
- (31) Členské štáty by mali mať možnosť dočasne neuplatňovať právo na prístup k obhajcovi v predsúdnom štádiu, ak je potrebné v naliehavých prípadoch odvrátiť vážne nepriaznivé dôsledky pre život, slobodu alebo telesnú integritu inej osoby. Počas dočasnej výnimky z tohto dôvodu môžu príslušné orgány vypočúvať podozrivé alebo obvinené osoby v neprítomnosti obhajcu, pokiaľ boli informované o ich práve nevypovedať, a môžu toto právo vykonať, a pokiaľ takýmto výsluchom nie sú dotknuté práva na obhajobu vrátane práva nevypovedať vo vlastný neprospech. Výsluch sa môže viesť v potrebnom rozsahu výlučne na účely získania informácií, ktoré sú zásadné na odvrátenie vážnych nepriaznivých dôsledkov pre život, slobodu alebo telesnú integritu inej osoby. Každé zneužitie tejto výnimky by v zásade nenapraviteľne poškodilo právo na obhajobu.

- (32) Členským štátom by sa tiež mala umožniť dočasná výnimka z práva na prístup k obhajcovi v štádiu pred-súdneho konania, ak je nevyhnutné, aby vyšetrovacie orgány prijali bezodkladné kroky na zabránenie podstatnému ohrozeniu trestného konania, najmä s cieľom zabrániť zničeniu alebo pozmeneniu podstatných dôkazov alebo zabrániť ovplyvňovaniu svedkov. Počas dočasnej výnimky z tohto dôvodu môžu príslušné orgány vypočúvať podozrivé alebo obvinené osoby v neprítomnosti obhajcu za predpokladu, že boli informované o práve nevypovedať a môžu toto právo vykonať a výsluchom nie sú dotknuté práva na obhajobu vrátane práva nevypovedať vo vlastný neprospech. Výsluch možno vykonať iba na účely získania informácií nevyhnutných pre zabránenie podstatnému ohrozeniu trestného konania a v rozsahu nevyhnutnom na tento účel. Každé zneužitie tejto výnimky by v zásade nena-praviteľne poškodilo právo na obhajobu.
- (33) Dôvernosc komunikácie medzi podozrivými alebo obvi-nenými osobami a ich obhajcom je rozhodujúca pre zabezpečenie účinného výkonu práva na obhajobu a je podstatnou súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie. Členské štáty by preto bez výnimky mali rešpektovať dôvernosc stretnutí a iných foriem komunikácie medzi obhajcom a podozrivou alebo obvinenou osobou pri výkone práva na prístup k obhajcovi ustanoveného v tejto smernici. Touto smernicou nie sú dotknuté postupy, ktorými sa riadia situácie, v ktorých existujú objektívne a skutkové okolnosti, na základe ktorých je obhajca podozrivý z účasti na spáchaní trestného činu spolu s podozrivou alebo obvinenou osobou. Akákoľvek trestná činnosc obhajcu by sa nemala považovať za oprávnenú pomoc podozrivým alebo obvineným osobám podľa tejto smernice. Povinnosc dodržiavať dôvernosc znamená nielen to, že členské štáty by sa mali zdržať zasahovania do takejto komunikácie alebo prístupu k nej, ale aj to, že členské štáty by v prípade, že sú podozrivé alebo obvinené osoby pozbavené osobnej slobody alebo sa iným spôsobom ocitnú na mieste pod kontrolou štátu, mali zabezpečiť, že opatrenia týkajúce sa komunikácie budú dodržiavať a chrániť dôvernosc. Tým nie sú dotknuté žiadne systémy v zariadeniach súvisiacich s pozbavením osobnej slobody, ktoré majú brániť zasie-laniu nedovolených zásielok osobám pozbaveným osobnej slobody, ako napríklad kontrola korešpondencie, pokiaľ tieto systémy neumožňujú príslušným orgánom čítať korešpondenciu medzi podozrivými alebo obvi-nenými osobami a ich obhajcom. Touto smernicou nie sú dotknuté ani postupy podľa vnútroštátneho práva, podľa ktorých možno zamietnuť preposielanie korešpondencie, ak odosielateľ nesúhlasí s tým, aby sa korešpondencia najskôr predložila príslušnému súdu.
- (34) Touto smernicou by nemalo byť dotknuté narušenie dôvernosti v dôsledku zákonného sledovania príslušnými orgánmi. Touto smernicou by tiež nemala byť dotknutá činnosc, ktorú vykonávajú napríklad národné spravodajské služby na zabezpečovanie národnej bezpečnosti v súlade s článkom 4 ods. 2 Zmluvy o Európskej únii (Zmluvy o EÚ) alebo na ktorú sa vzťahuje článok 72 ZFEÚ, v ktorom sa ustanovuje, že hlavou V o priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti nesmie byť dotknutý výkon právomocí členských štátov vo veci udržiavania verejného poriadku a zabezpečovania vnútornej bezpečnosti.
- (35) Podozrivé alebo obvinené osoby pozbavené osobnej slobody by mali mať právo bez zbytočného odkladu informovať o pozbavení osobnej slobody aspoň jednu osobu, ktorú určia, napríklad príbuzného alebo zamest-návateľa, ak tým nie je dotknutý riadny priebeh trestného konania voči dotknutej osobe ani žiadne iné trestné konanie. Členské štáty môžu prijať praktické opatrenia v súvislosti s výkonom tohto práva. Takéto praktické opatrenia by nemali mať negatívny vplyv na účinný výkon a podstatu tohto práva. Za obmedzených výni-močných okolností by však mala byť možná dočasná výnimka z tohto práva, ak je vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu opodstatnená zo závažných dôvodov, ktoré sú uvedené v tejto smernici. V prípade, že príslušné orgány plánujú uplatniť takúto dočasnú výnimku v súvi-slosti s konkrétnou treťou osobou, mali by najskôr zvážiť, či by o jeho pozbavení osobnej slobody mohla byť informovaná iná tretia osoba, ktorú si zvolí podo-zrivá alebo obvinená osoba.
- (36) Podozrivé alebo obvinené osoby by počas pozbavenia osobnej slobody mali mať právo bez zbytočného odkladu komunikovať aspoň s jednou treťou osobou, ktorú si určia, napríklad rodinným príslušníkom. Členské štáty môžu obmedziť alebo odložiť výkon tohto práva z dôvodu nevyhnutných požiadaviek alebo primeraných operatívnych požiadaviek. Takéto požiadavky môžu okrem iného zahŕňať potrebu odvrátiť vážne nepriaznivé dôsledky pre život, slobodu alebo telesnú integritu inej osoby, potrebu zabrániť ohrozeniu trestného konania, potrebu zabrániť spáchaniu trestného činu, potrebu počkať na súdne pojednávanie a potrebu chrániť obeť trestného činu. V prípade, že príslušné orgány plánujú obmedziť alebo odložiť výkon práva na komunikáciu v súvislosti s konkrétnou treťou osobou, mali by najskôr zvážiť, či by podozrivé alebo obvinené osoby mohli komunikovať s ďalšou treťou osobou, ktorú určia. Členské štáty môžu prijať praktické opatrenia v súvislosti s načasovaním, spôsobom, trvaním a frekvenciou komu-nikácie s tretími osobami, pričom zohľadnia potrebu zachovať poriadok a bezpečnosť na mieste, kde je dotknutá osoba pozbavená osobnej slobody.

- (37) Právo podozrivých alebo obvinených osôb, ktoré boli pozbavené osobnej slobody, na konzulárnu pomoc je zakotvené v článku 36 Viedenského dohovoru o konzulárnych stykoch z roku 1963, podľa ktorého majú štáty právo na prístup k svojim štátnym príslušníkom. Touto smernicou sa takéto právo priznáva podozrivej alebo obvinenej osobe, ktorá bola pozbavená osobnej slobody, ak si to želá. Diplomatické orgány môžu vykonávať konzulárnu ochranu, keď konajú ako konzulárne úrady.
- (38) Členské štáty by mali vo svojom vnútroštátnom práve jednoznačne stanoviť dôvody a kritériá dočasných výnimiek z práv priznaných v tejto smernici a mali by obmedziť využívanie týchto dočasných výnimiek. Každá takáto dočasná výnimka by mala byť primeraná, prísne časovo obmedzená a nemala by sa zakladať výlučne na druhu alebo závažnosti objasňovaného trestného činu, ktorý dotknutá osoba mala spáchať, a nemala by ňou byť dotknutá spravodlivosť konania ako celku. Ak bola dočasná výnimka povolená podľa tejto smernice iným justičným orgánom ako sudcom alebo súdom, členské štáty by mali zabezpečiť, aby mohlo byť rozhodnutie o povolení dočasnej výnimky posúdené súdom aspoň počas súdneho konania.
- (39) Podozrivé alebo obvinené osoby by mali mať možnosť vzdať sa práva priznaného podľa tejto smernice pod podmienkou, že im boli poskytnuté informácie o obsahu daného práva a prípadných dôsledkoch vzdania sa tohto práva. Pri poskytovaní takýchto informácií by sa mala zohľadniť konkrétna situácia dotknutých podozrivých alebo obvinených osôb vrátane ich veku a psychického alebo fyzického stavu.
- (40) Vzdanie sa práva a jeho okolnosti by sa mali zaznamenať postupom v súlade s právom dotknutého členského štátu. Nemalo by to viesť k žiadnej ďalšej povinnosti pre členské štáty zaviesť nové systémy alebo k akémukoľvek dodatočnému administratívne zaťaženiu.
- (41) Ak sa podozrivá alebo obvinená osoba rozhodne využiť právo odvolať vzdanie sa práva v súlade s touto smernicou, nemalo by byť potrebné znovu zopakovať výsluch alebo iné procesné úkony, ktoré sa vykonali v období, počas ktorého sa dotknutá osoba práva vzdala.
- (42) Osoby, na ktoré sa vzťahuje konanie o európskom zatykači (ďalej len „vyžiadané osoby“), by mali mať právo na prístup k obhajcovi vo vykonávajúcom členskom štáte, aby mohli účinne vykonávať svoje práva podľa rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV. Keď sa obhajca zúčastňuje na výsluchu vyžiadanej osoby vykonávaným justičným orgánom, môže tento obhajca okrem iného v súlade s postupmi ustanovenými vo vnútroštátnom práve klásť otázky, požadovať vysvetlenie a vydávať vyhlásenia. Skutočnosť, že sa obhajca zúčastnil na výsluchu, by sa mala zaznamenať postupom vyhotovovania záznamov v súlade s právom príslušného členského štátu.
- (43) Vyžiadané osoby by mali mať právo stretnúť sa bez prítomnosti tretej osoby s obhajcom, ktorý ich vo vykonávajúcom členskom štáte zastupuje. Členské štáty môžu prijať praktické opatrenia v súvislosti s trvaním a frekvenciou takýchto stretnutí, pričom zohľadnia konkrétne okolnosti prípadu. Členské štáty môžu tiež prijať praktické opatrenia na zabezpečenie bezpečnosti, a to najmä obhajcu a vyžiadanej osoby, na mieste, kde sa uskutočňuje stretnutie medzi obhajcom a vyžiadanou osobou. Takýmito praktickými opatreniami by nemal byť dotknutý účinný výkon a podstata práva vyžiadaných osôb stretnúť sa s ich obhajcom.
- (44) Vyžiadané osoby by mali mať právo komunikovať s obhajcom, ktorý ju vo vykonávajúcom členskom štáte zastupuje. Malo by sa umožniť, aby takáto komunikácia prebiehala kedykoľvek, a to aj pred výkonom práva na stretnutie s obhajcom. Členské štáty môžu prijať praktické opatrenia v súvislosti s trvaním, frekvenciou a spôsobmi komunikácie medzi vyžiadanými osobami a ich obhajcom vrátane využitia videokonferencie alebo iných komunikačných technológií, aby umožnili uskutočnenie takejto komunikácie. Takýmito praktickými opatreniami by nemal byť dotknutý účinný výkon a podstata práva vyžiadaných osôb komunikovať s ich obhajcom.
- (45) Vykonávajúce členské štáty by mali prijať opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, že vyžiadané osoby mali možnosť vykonávať účinne ich právo na prístup k obhajcovi vo vykonávajúcom členskom štáte, a to vrátane zabezpečenia pomoci obhajcu, ak žiadneho nemajú, pokiaľ sa tohto práva nevzdali. Tieto opatrenia vrátane prípadných opatrení týkajúcich sa právnej pomoci by sa mali spravovať vnútroštátnym právom. Okrem iného by mohli zahŕňať to, že príslušné orgány zabezpečia pomoc obhajcu na základe zoznamu dostupných obhajcov, z ktorého by si vyžiadané osoby mohli zvoliť obhajcu.
- (46) Príslušný orgán vydávajúceho členského štátu po tom, ako bol informovaný, že si vyžiadaná osoba želá zvoliť obhajcu v tomto členskom štáte, by bez zbytočného odkladu mal zabezpečiť vyžiadanej osobe informácie na uľahčenie zvolenia si obhajcu v takomto členskom štáte. Tieto informácie by napríklad mohli zahŕňať aktuálny

- zoznam obhajcov alebo meno obhajcu, ktorý má vo vydávajúcom štáte službu a môže poskytnúť informácie a poradenstvo v prípadoch týkajúcich sa európskeho zatykača. Členské štáty by mohli požiadať, aby takýto zoznam vypracovala príslušná komora advokátov.
- (47) Postup odovzdania je kľúčový pre spoluprácu v trestných veciach medzi členskými štátmi. Dodržiavanie lehôt uvedených v rámcovom rozhodnutí 2002/584/SVV je pre túto spoluprácu nevyhnutné. Preto by sa uvedené lehoty mali dodržiavať, zatiaľ čo by vyžiadané osoby mali mať možnosť v plnej miere vykonávať svoje práva podľa tejto smernice v konaniach týkajúcich sa výkonu európskeho zatykača.
- (48) Ak neexistuje legislatívny akt Únie o právnej pomoci, členské štáty by mali na právnu pomoc uplatňovať svoje vnútroštátne právo, ktoré by malo byť v súlade s chartou, EDLP a judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva.
- (49) V súlade so zásadou účinnosti práva Únie by členské štáty mali ustanoviť primerané a účinné opravné prostriedky na ochranu práv priznaných jednotlivcom touto smernicou.
- (50) Členské štáty by mali zabezpečiť, aby sa pri posudzovaní výpovedí podozrivých alebo obvinených osôb alebo dôkazných prostriedkov získaných v rozpore s ich právom na obhajcu alebo v prípadoch, keď bola v súlade s touto smernicou povolená výnimka z tohto práva, dodržiavalo právo na obhajobu a právo na spravodlivé súdne konanie. V tejto súvislosti by sa mala zohľadniť judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej budú práva na obhajobu v zásade nezvratne porušené, keď sa na odsúdenie použijú sebaobviňujúce vyhlásenia urobené počas policajného výsluchu bez prístupu k obhajcovi. Tým by nemalo byť dotknuté použitie výpovedí na iné účely povolené podľa vnútroštátneho práva, napríklad na vykonanie naliehavých vyšetrovacích úkonov s cieľom zabrániť v páchaní ďalších trestných činov alebo závažných negatívnych dôsledkov pre osoby alebo v súvislosti s naliehavou potrebou zabrániť podstatnému ohrozeniu trestného konania, ak by poskytnutie prístupu k obhajcovi alebo združovanie vyšetrovania nezvratne ohrozilo prebiehajúce vyšetrovanie závažného trestného činu. Ďalej by tým nemali byť dotknuté vnútroštátne normy ani systémy týkajúce sa prípustnosti dôkazov, ani by sa tým nemalo členským štátom brániť v zachovaní systému, ktorým sa môžu súdu alebo sudcovi predložiť všetky existujúce dôkazy bez toho, aby sa samostatne alebo vopred skúmala ich prípustnosť.
- (51) Povinnosť konať starostlivo voči podozrivým alebo obvineným osobám, ktoré sú potenciálne v oslabenom postavení, je jedným zo základov spravodlivého výkonu spravodlivosti. Prokuratúra, orgány presadzovania práva a justičné orgány by preto mali takýmto osobám uľahčiť účinne vykonávať práva ustanovené v tejto smernici napríklad tým, že vezmú do úvahy každú potenciálnu zraniteľnosť, ktorá má vplyv na ich schopnosť vykonávať právo na prístup k obhajcovi a na informovanie tretej osoby o pozbavení osobnej slobody, a prijímú vhodné opatrenia na zaručenie týchto práv.
- (52) V tejto smernici sa rešpektujú základné práva a zásady uznané v charte vrátane zákazu mučenia a neľudského a ponižujúceho zaobchádzania, práva na slobodu a bezpečnosť, rešpektovania súkromného a rodinného života, práva na nedotknuteľnosť osoby, práva dieťaťa, integrácie osôb so zdravotným postihnutím, práva na účinný prostriedok nápravy a práva na spravodlivé súdne konanie, prezumpcie nevinoty a práva na obhajobu. Táto smernica by sa mala vykonávať v súlade s týmito právami a zásadami.
- (53) Členské štáty by mali zabezpečiť, aby sa ustanovenia tejto smernice, ktoré zodpovedajú právam zaručeným v EDLP, vykonávali v súlade s týmito právami, ako ich vo svojej judikatúre rozvíja Európsky súd pre ľudské práva.
- (54) Touto smernicou sa ustanovujú minimálne pravidlá. Členské štáty môžu rozšíriť práva stanovené v tejto smernici s cieľom poskytnúť vyššiu úroveň ochrany. Takáto vysoká úroveň ochrany by nemala predstavovať prekážku vzájomnému uznávaniu justičných rozhodnutí, ktoré majú tieto minimálne pravidlá uľahčovať. Úroveň ochrany by nemala byť nikdy nižšia ako úroveň, ktorú poskytujú normy ustanovené v charte alebo EDLP, ako ich v judikatúre vykladá Súdny dvor a Európsky súd pre ľudské práva.
- (55) Táto smernica podporuje práva dieťaťa a prihliada na usmernenia Rady Európy o súdnictve zohľadňujúcom potreby detí, najmä ich ustanovenia o poskytovaní informácií a poradenstva deťom. Touto smernicou sa zabezpečuje, aby sa podozrivým a obvineným osobám vrátane detí poskytovali primerané informácie na pochopenie dôsledkov vzdania sa práva podľa tejto smernice a toho, že takéto vzdanie sa práva je dobrovoľné a jednoznačné. Ak je podozrivou alebo obvinenou osobou dieťa, pozbavenie osobnej slobody a jeho dôvody by sa mali čo najskôr oznámiť osobe, ktorá má vo vzťahu k tomuto dieťaťu rodičovské práva a povinnosti. Ak je poskytnutie týchto informácií osobe, ktorá má vo vzťahu k tomuto dieťaťu rodičovské práva a povinnosti, v rozpore s najlepším záujmom dieťaťa, mal by byť namiesto zákonného zástupcu informovaný iný vhodný dospelý, napríklad príbuzný. Tým by nemali byť dotknuté ustanovenia vnútroštátneho práva, v ktorých sa vyžaduje, aby boli o pozbavení osobnej slobody

dieťaťa informované akékoľvek určené orgány, inštitúcie alebo fyzické osoby, a to konkrétne tie, ktoré sú zodpovedné za ochranu alebo blaho detí. Členské štáty by sa okrem nanajvyš výnimočných okolností mali zdržať obmedzenia alebo odloženia výkonu práva na komunikáciu s treťou osobou v súvislosti s podozrivými alebo obvinenými osobami, ktoré sú deťmi a ktoré sú pozbavené osobnej slobody. Ani v prípade odkladu výkonu práva by sa však dieťa nemalo zdržiavať bez možnosti komunikácie a malo by sa mu umožniť komunikovať napríklad s inštitúciou alebo fyzickou osobou zodpovednou za ochranu alebo blaho detí.

- (56) V súlade so spoločným politickým vyhlásením členských štátov a Komisie z 28. septembra 2011 k vysvetľujúcim dokumentom ⁽¹⁾ sa členské štáty zaväzujú pripojiť v odôvodnených prípadoch k svojim oznámeniam o transpozíčných opatreniach jeden alebo viacero dokumentov vysvetľujúcich vzťah medzi zložkami smernice a zodpovedajúcimi časťami vnútroštátnych transpozíčných nástrojov. Zákonodarca sa domnieva, že pokiaľ ide o túto smernicu, je poskytnutie takýchto dokumentov odôvodnené.
- (57) Keďže cieľ tejto smernice, a to stanovenie spoločných minimálnych pravidiel práva na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a konaniach o európskom zatykači a právo na informovanie tretej osoby o pozbavení osobnej slobody a právo na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody, nemožno uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale z dôvodu rozsahu opatrenia ho možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 Zmluvy o EÚ. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku táto smernica neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie týchto cieľov.
- (58) V súlade s článkami 1 a 2 Protokolu 21 o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý je pripojený k Zmluve o EÚ a ZFEÚ, a bez toho, aby bol dotknutý článok 4 uvedeného protokolu, sa tieto členské štáty nezúčastňujú na prijatí tejto smernice, nie sú ňou viazané ani nepodliehajú jej uplatňovaniu.
- (59) V súlade s článkami 1 a 2 Protokolu 22 o postavení Dánska, ktorý je pripojený k Zmluve o EÚ a ZFEÚ, sa Dánsko nezúčastňuje na prijatí tejto smernice, nie je ním viazané ani nepodlieha jeho uplatňovaniu,

PRIJALI TÚTO SMERNICU:

Článok 1

Predmet úpravy

Touto smernicou sa ustanovujú minimálne pravidlá týkajúce sa práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní a osôb, na ktoré sa vzťahuje konanie podľa rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV (ďalej len „konanie o európskom zatykači“), na prístup k obhajcovi a na informovanie tretej osoby o pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody.

Článok 2

Rozsah pôsobnosti

1. Táto smernica sa vzťahuje na podozrivé alebo obvinené osoby v trestnom konaní od chvíle, keď boli príslušnými orgánmi členského štátu prostredníctvom úradného oznámenia alebo inak upovedomené, že sú podozrivé alebo obvinené zo spáchania trestného činu, a to bez ohľadu na to, či boli pozbavené osobnej slobody. Uplatňuje sa do ukončenia konania, čo znamená právoplatné rozhodnutie o tom, či podozrivá alebo obvinená osoba spáchala trestný čin, a to vrátane uloženia trestu a rozhodnutia o prípadnom opravnom prostriedku.

2. Táto smernica sa v súlade s článkom 10 uplatňuje na osoby, na ktoré sa vzťahuje konanie o európskom zatykači (ďalej len „vyžiadané osoby“), od momentu ich zadržania vo vykonávajúcom členskom štáte.

3. Táto smernica sa použije za rovnakých podmienok ako v odseku 1 aj na iné ako podozrivé alebo obvinené osoby, ktoré sa počas výsluchu policajným alebo iným orgánom presadzovania práva stanú podozrivými alebo obvinenými osobami.

4. Bez toho, aby bolo dotknuté právo na spravodlivé súdne konanie v súvislosti s menej závažnými trestnými činmi:

a) pri ktorých právo členského štátu ustanovuje ukládanie sankcií iným orgánom ako súdom s právomocou v trestných veciach a proti uloženiu takejto sankcie možno podať opravný prostriedok na takom súde alebo

b) pri ktorých ako sankciu nemožno uložiť pozbavenie osobnej slobody,

sa táto smernica vzťahuje iba na konania na súde s právomocou v trestných veciach.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 369, 17.12.2011, s. 14.

V každom prípade sa táto smernica v plnej miere uplatňuje, keď podozrivá alebo obvinená osoba bola pozbavená osobnej slobody, a to bez ohľadu na štádium trestného konania.

Článok 3

Právo na prístup k obhajcovi v trestnom konaní

1. Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé a obvinené osoby mali právo na prístup k obhajcovi v takom čase a takým spôsobom, ktorý im umožní reálne a účinne vykonávať ich právo na obhajobu.

2. Podozrivé alebo obvinené osoby majú prístup k obhajcovi bez zbytočného odkladu. Podozrivé alebo obvinené osoby majú v každom prípade prístup k obhajcovi najneskôr od ktorejkoľvek z týchto skutočností, ktorá nastane skôr:

- a) pred ich výsluchom zo strany polície alebo iného orgánu na presadzovanie práva, alebo justičného orgánu;
- b) pri vykonávaní vyšetrovacieho úkonu alebo obstarávaní dôkazov vyšetrovacími alebo inými príslušnými orgánmi v súlade s odsekom 3 písm. c);
- c) bez zbytočného odkladu po pozbavení osobnej slobody;
- d) ak boli predvolané na súd s právomocou v trestných veciach, v primeranej lehote pred tým, ako sa na tento súd dostavia.

3. Právo na prístup k obhajcovi zahŕňa nasledujúce:

- a) členské štáty zabezpečia, aby podozrivé alebo obvinené osoby mali právo stretnúť sa bez prítomnosti tretej osoby s obhajcom, ktorý ich zastupuje, a komunikovať s ním pred výsluchom zo strany polície, iného orgánu presadzovania práva alebo justičného orgánu;
- b) členské štáty zabezpečia, aby podozrivé alebo obvinené osoby mali právo na prítomnosť obhajcu a na jeho účinnú účasť na výsluchu. Takáto účasť musí byť v súlade s postupmi podľa vnútroštátneho práva, pokiaľ týmito postupmi nie je dotknutý účinný výkon a podstata dotknutého práva. Ak sa obhajca zúčastňuje na výsluchu, táto skutočnosť sa zaznamená s použitím postupu vyhotovovania záznamov v súlade s vnútroštátnym právom dotknutého členského štátu;
- c) členské štáty zabezpečia, aby podozrivé alebo obvinené osoby mali právo aspoň na účasť ich obhajcu na týchto vyšetrovacích úkonoch alebo pri úkonoch na obstaranie dôkazov, ak sú tieto úkony ustanovené vo vnútroštátnom práve a ak sa pri nich vyžaduje alebo je povolená prítomnosť podozrivej alebo obvinenej osoby;

i) identifikácia;

ii) konfrontácia;

iii) rekonštrukcia miesta činu.

4. Členské štáty sa budú usilovať o sprístupnenie všeobecných informácií s cieľom uľahčiť podozrivým alebo obvineným osobám zabezpečenie si obhajcu.

Bez ohľadu na ustanovenia vnútroštátneho práva týkajúce sa povinnej prítomnosti obhajcu členské štáty prijímajú potrebné opatrenia, aby sa zabezpečilo, že podozrivé alebo obvinené osoby, ktoré sú pozbavené osobnej slobody, majú možnosť účinne vykonávať svoje právo na prístup k obhajcovi, pokiaľ sa tohto práva nevzdali v súlade s článkom 9.

5. Členské štáty môžu dočasne neuplatňovať odsek 2 písm. c) za výnimočných okolností a výlučne v predsúdnom štádiu konania, ak z dôvodu zemepisnej vzdialenosti podozrivej alebo obvinenej osoby nemožno zabezpečiť právo na prístup k obhajcovi bez zbytočného odkladu po jej pozbavení osobnej slobody.

6. Členské štáty môžu dočasnú výnimku z výkonu práv ustanovených v odseku 3 uplatniť len za výnimočných okolností a len v predsúdnom štádiu konania a v odôvodnenom rozsahu, ak je to s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu opodstatnené niektorým z týchto závažných dôvodov:

- a) ak existuje naliehavá potreba odvrátiť vážne nepriaznivé dôsledky pre život, slobodu alebo telesnú integritu inej osoby;
- b) ak je nevyhnutné, aby vyšetrovacie orgány urobili bezodkladné kroky na zabránenie podstatnému ohrozeniu trestného konania.

Článok 4

Dôvernosť

Členské štáty rešpektujú dôvernosť komunikácie podozrivých alebo obvinených osôb s ich obhajcom pri výkone práva na prístup k obhajcovi ustanoveného v tejto smernici. Táto komunikácia zahŕňa stretnutia, korešpondenciu, telefonické rozhovory a akékoľvek iné formy komunikácie, ktoré umožňujú vnútroštátne právo.

Článok 5

Právo na informovanie tretej osoby o pozbavení osobnej slobody

1. Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé alebo obvinené osoby, ktoré boli pozbavené osobnej slobody, mali právo, aby o tom bola bez zbytočného odkladu informovaná aspoň jedna osoba, ktorú určia, napríklad príbuzný alebo zamestnávateľ, ak si to želajú.

2. Ak je podozrivou alebo obvinenou osobou dieťa, členské štáty zabezpečia, aby bola o pozbavení osobnej slobody a o dôvodoch, ktoré s tým súvisia, čo najskôr informovaná osoba, ktorá má vo vzťahu k tomuto dieťaťu rodičovské práva a povinnosti, pokiaľ to nie je v rozpore s najlepším záujmom dieťaťa; v takom prípade je informovaná iná vhodná dospelá osoba. Na účely tohto odseku sa za dieťa považuje osoba, ktorá nedosiahla vek 18 rokov.

3. Členské štáty môžu uplatniť dočasnú výnimku z výkonu práv ustanovených v odsekoch 1 a 2, len ak je to s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu opodstatnené niektorým z týchto závažných dôvodov:

- a) ak existuje naliehavá potreba odvrátiť vážne nepriaznivé dôsledky pre život, slobodu alebo telesnú integritu inej osoby;
- b) ak existuje naliehavá potreba zabrániť situácii, keď by mohlo byť podstatne ohrozené trestné konanie.

4. Keď členské štáty uplatňujú dočasnú výnimku z výkonu práva ustanoveného v odseku 2, zabezpečia, aby bol o pozbavení osobnej slobody dieťaťa bez zbytočného odkladu informovaný orgán zodpovedný za ochranu a starostlivosť o deti.

Článok 6

Právo na komunikáciu s tretími osobami počas pozbavenia osobnej slobody

1. Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé alebo obvinené osoby, ktoré boli pozbavené osobnej slobody, mali právo bez zbytočného odkladu komunikovať aspoň s jednou tretou osobou, ktorú určia, napríklad s príbuzným.

2. Členské štáty môžu obmedziť alebo odložiť výkon práva uvedeného v odseku 1 s ohľadom na nevyhnutné požiadavky alebo primerané operatívne požiadavky.

Článok 7

Právo komunikovať s konzulárnymi úradmi

1. Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé alebo obvinené osoby, ktoré nie sú ich štátnymi príslušníkmi a ktoré boli pozbavené osobnej slobody, mali právo na informovanie konzulárných úradov štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi, o pozbavení osobnej slobody bez zbytočného odkladu a komunikovať s týmito úradmi, ak si to podozrivé alebo obvinené osoby želajú. Ak sú však podozrivé alebo obvinené osoby štátnymi príslušníkmi dvoch alebo viacerých štátov, môžu si zvoliť, ktoré konzulárne úrady majú byť informované o ich pozbavení osobnej slobody a s ktorými si želajú komunikovať.

2. Podozrivé alebo obvinené osoby tiež majú právo na to, aby ich navštívili pracovníci ich konzulárných úradov, právo rozprávať sa a korešpondovať s nimi a právo na to, aby im konzulárne úrady zabezpečili právne zastupovanie, pokiaľ s tým tieto úrady súhlasia a pokiaľ si to dotknuté podozrivé alebo obvinené osoby želajú.

3. Výkon práv ustanovených v tomto článku sa môže upraviť vo vnútroštátnom práve alebo v rámci postupov, pokiaľ takáto právna úprava alebo postupy umožnia naplno vykonávať tieto práva na účely, na ktoré sú určené.

Článok 8

Všeobecné podmienky uplatňovania dočasných výnimiek

1. Akákoľvek dočasná výnimka podľa článku 3 ods. 5 alebo ods. 6 alebo podľa článku 5 ods. 3:

- a) musí byť primeraná a nesmie presahovať rámec toho, čo je potrebné;
- b) musí byť prísne časovo obmedzená;
- c) nesmie byť založená výlučne na druhu alebo závažnosti údajného trestného činu a
- d) nesmie ohroziť spravodlivosť konania ako celku.

2. Dočasné výnimky podľa článku 3 ods. 5 alebo ods. 6 možno povoliť iba na základe riadne odôvodneného rozhodnutia prijatého v každom jednotlivom prípade justičným orgánom alebo iným príslušným orgánom za predpokladu, že toto rozhodnutie môže byť preskúmané súdom. Riadne odôvodnené rozhodnutie sa zaznamená postupom vyhotovovania záznamov v súlade s právom dotknutého členského štátu.

3. Dočasné výnimky podľa článku 5 ods. 3 môže povoliť iba na individuálnom základe justičný orgán alebo iný príslušný orgán za predpokladu, že jeho rozhodnutie môže byť predložené na súdne preskúmanie.

Článok 9

Vzdanie sa práva

1. Bez toho, aby bolo dotknuté vnútroštátne právo, v ktorom sa ustanovuje povinná prítomnosť alebo pomoc obhajcu, členské štáty pri akomkoľvek vzdaní sa práva uvedeného v článku 3 a 10 zabezpečia, aby:

- a) podozrivej alebo obvinenej osobe bola poskytnutá, ústne alebo písomne a v jednoduchom jazyku, ktorému rozumie, jasná a dostatočná informácia o obsahu dotknutého práva a o možných dôsledkoch vzdania sa tohto práva a

b) práva sa vzdala dobrovoľne a jednoznačne.

2. Vzdanie sa práva, ktoré možno vykonať písomne alebo ústne, a jeho okolnosti sa zaznamenajú postupom vyhotovovania záznamov v súlade s právom dotknutého členského štátu.

3. Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé alebo obvinené osoby mohli odvolať vzdanie sa práva následne kedykoľvek počas trestného konania a aby boli o tejto možnosti informované. Takéto odvolanie je účinné od momentu jeho uplatnenia.

Článok 10

Právo na prístup k obhajcovi v konaní o európskom zatykači

1. Členské štáty zabezpečia, aby vyžiadaná osoba mala po zadržení na základe európskeho zatykača právo na prístup k obhajcovi vo vykonávajúcim členskom štáte.

2. Pokiaľ ide o obsah práva na prístup k obhajcovi vo vykonávajúcim členskom štáte, vyžiadané osoby majú v tomto členskom štáte tieto práva:

a) právo na prístup k obhajcovi v takom čase a takým spôsobom, ktoré umožnia vyžiadanej osobe účinne vykonávať jej práva a v každom prípade bez zbytočného odkladu po pozbavení slobody;

b) právo komunikovať a stretnúť sa s obhajcom, ktorý ich zastupuje;

c) právo na prítomnosť obhajcu a v súlade s postupmi podľa vnútroštátneho práva na jeho účasť na výsluchu vyžiadanej osoby vykonávajúcim justičným orgánom. Ak sa obhajca zúčastňuje na výsluchu, táto skutočnosť sa zaznamená postupom vyhotovovania záznamov v súlade s právom dotknutého členského štátu.

3. Práva priznané v článkoch 4, 5, 6, 7, 9 a v prípade uplatnenia dočasnej výnimky podľa článku 5 ods. 3 v článku 8 sa primerane uplatňujú na konanie o európskom zatykači vo vykonávajúcim členskom štáte.

4. Príslušný orgán vo vykonávajúcim členskom štáte vyžiadané osoby bez zbytočného odkladu po pozbavení osobnej slobody informuje, že majú právo zvoliť si obhajcu vo vydávajúcim členskom štáte. Úlohou obhajcu vo vydávajúcim členskom štáte je pomáhať obhajcovi vo vykonávajúcim členskom štáte poskytovaním informácií a poradenstva tomuto obhajcovi s cieľom umožniť vyžiadaným osobám účinný výkon práv podľa rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV.

5. Ak chcú vyžiadané osoby vykonať právo zvoliť si obhajcu vo vydávajúcim členskom štáte a ešte nemajú takéhoto obhajcu, príslušný orgán vykonávajúceho členského štátu bezodkladne informuje príslušný orgán vydávajúceho členského štátu. Príslušný orgán tohto členského štátu bez zbytočného odkladu poskytne vyžiadaným osobám informácie na uľahčenie vymenovania obhajcu v takomto štáte.

6. Právom vyžiadanej osoby vymenovať obhajcu vo vydávajúcim členskom štáte nie sú dotknuté lehoty ustanovené v rámcovom rozhodnutí 2002/584/SVV ani povinnosť vykonávajúceho súdneho orgánu rozhodnúť v rámci týchto lehôt a podmienok stanovených v uvedenom rámcovom rozhodnutí.

Článok 11

Právna pomoc

Touto smernicou nie sú dotknuté ustanovenia vnútroštátneho práva týkajúce sa právnej pomoci, ktoré sa uplatňujú v súlade s chartou a EDLP.

Článok 12

Opravné prostriedky

1. Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé alebo obvinené osoby v trestnom konaní, ako aj vyžiadané osoby v konaní o európskom zatykači mali podľa vnútroštátneho práva účinné opravné prostriedky v prípadoch porušenia práv vyplývajúcich z tejto smernice.

2. Bez toho, aby boli dotknuté vnútroštátne normy a systémy vzťahujúce sa na prípustnosť dôkazov, členské štáty zabezpečia, aby sa v trestnom konaní pri posudzovaní vyjadrení podozrivých alebo obvinených osôb alebo dôkazných prostriedkov získaných v rozpore s ich právom na obhajcu alebo v prípadoch, keď bola v súlade s článkom 3 ods. 6 povolená výnimka z tohto práva, zohľadnilo právo na obhajobu a právo na spravodlivé súdne konanie.

Článok 13

Zraniteľné osoby

Členské štáty zabezpečia, že pri uplatňovaní tejto smernice sa zohľadnia osobitné potreby zraniteľných podozrivých a zraniteľných obvinených osôb.

Článok 14

Doložka zákazu zníženia úrovne ochrany

Žiadne ustanovenie tejto smernice sa nesmie vykladať ako obmedzovanie alebo odchýlka od akýchkoľvek práv a procesných záruk, ktoré sú zaručené podľa charty, EDLP alebo iných relevantných ustanovení medzinárodného práva alebo práva ktoréhokoľvek z členských štátov, ktorý poskytuje vyššiu úroveň ochrany.

Článok 15

Transpozícia

1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou najneskôr do 27. novembra 2016. Bezodkladne o tom informujú Komisiu.

2. Členské štáty uvedú priamo v prijatých ustanoveniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upravujú členské štáty.

3. Členské štáty oznámia Komisii znenie ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré prijímajú v oblasti pôsobnosti tejto smernice.

Článok 16

Správa

Komisia predloží do 28. novembra 2019 Európskemu parlamentu a Rade správu, v ktorej posúdi rozsah, v akom členské štáty prijali opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou vrátane hodnotenia uplatňovania článku 3 ods. 6 v spojení s článkom 8 ods. 1 a 2 a podľa potreby k nej priloží legislatívne návrhy.

Článok 17

Nadobudnutie účinnosti

Táto smernica nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jej uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 18

Adresáti

Táto smernica je určená členským štátom v súlade so zmluvami.

V Štrasburgu 22. októbra 2013

Za Európsky parlament
predseda
M. SCHULZ

Za Radu
predseda
V. LEŠKEVIČIUS